

Swimming in the Desert

Staden Agua Dulce i Kalifornien lider av en fruktansvärd torka. En irritabel och uppgiven morfar kan vara flodens och stadens sista hopp – men hur? Den stumma 10-åriga flickan Angie hittar med fantasins kraft och stor beslutsamhet sätt att både bli lyssnad på och få sin morfar att börja agera för förändring.

Det rikligt prisade Oscarsbidraget Swimming in the Desert blandar allvar och realism med både fantasi och humor i en kort kärnfull historia om klimat, miljö och planetens livsviktiga vatten.

Rek för åk 4 t.o.m. 6

INTRODUKTION

Swimming in the Desert påminner om varför vi alla behöver värna naturen och miljön. I filmen, liksom inte sällan i verkligheten, är det en insikt som förvaltas av den yngre generationen.

Filmen ger en tacksam och lättillgänglig gemensam utgångspunkt för samtal om hållbar utveckling och samband mellan klimatpåverkan, produktion, konsumtion, global uppvärmning, torka, utarmning av den biologiska mångfalden, skador på livsmedelsförsörjning, migration, ojämlikhet, liv och hälsa.

Agenda 2030 och de sjutton globala målen för hållbar utveckling hänger alla samman. Använd filmen och handledningsmaterialet för att diskutera hur de förenas – och hur ni själva kan medverka till en frisk natur och hållbar utveckling!

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

HANDLINGSREFERAT

I filmens början hör vi en flickas röst återberätta sin mormors historia om hur hon och flickans morfar möttes när de fiskade vid floden. Även om minnet gick isär om vem som faktiskt fick fisken, hon eller han, så grillade och delade de på den tillsammans vid flodbädden – ”och det var så min mamma föddes” konstaterar flickan. Men nu är floden torrlagd och där flickan går i det karga landskapet finns de enda vattendropparna i petflaskorna som slängts och hopats i naturen. Flickan tömmer dem varsamt i sin egen vattenflaska.

En man siktar på en fastbunden get med ett gevär. ”Förlåt” säger han, men har svårt att förmå sig att trycka på avtryckaren. Istället kommer en bil in på gården och mannens dotter och barnbarn hoppar ur. Vi förstår att mannen är morfar från flickans berättelse, numera änkling, pensionerad från sitt jobb som brandman och tyngd av omständigheter i livet.

Morfar har mycket att stå i, är irriterad och vill inte vara barnvakt, men Angie blir ändå kvarlämnad hos honom. Hon är stum och pratar teckenspråk som han inte förstår, och nu blir han tvungen att ta med henne till stan där han först ska till veterinären för att avliva sin get, Catalina, som han håller av och inte kan skjuta men heller inte längre kan ta hand om. Veterinären har dock inte tid så morfar behöver ta med sig både Catalina och Angie på sitt nästa ärende. Han ska sälja vattnet från sin egendom till en privat entreprenör. Den självgode affärsmannen säger att ”vatten är vår tids guld” och att det vore dumt att inte profitera på det. Angie protesterar i versaler i sitt anteckningsblock och håller upp till morfar ”SKITSNACK!”, ”DE HÄR IDIOTERNA ORSAKADE TORKAN”. Men morfar lyssnar inte, kör ut Angie från mötet och säljaren konstaterar krasst att han tycker mer om hundar än barn.

Angie och Catalina går tillbaka till gården och där börjar hon dra en lång slang från brunnen ner mot floden. När hon blir hämtad av sin mamma glömmer hon sitt anteckningsblock, som morfar sen hittar på kvällen. När han bläddrar i det ser han barnbarnets teckningar av levande landskap, växtlighet och natur. Det väcker något inom honom.

Vi ser Angie vattna en ensam kraftfull blomma på sin mormors grav och hör hennes röst igen, som berättar legenden om den enda mannen som kunde rädda floden. I bild ser vi morfar koppla på fler slangar på den som Angie lämnat. *Förr ringde folk honom när han behövde släcka bränder, nu såg de honom leda vatten från sin egen brunn till floden och inspirerades att göra samma sak…*

Koppling till läroplanen, Lgr22
Filmen passar väl till undervisningsmålen och läroplanen för mellanstadiet. Exempel på kopplingar till Lgr22:

GEOGRAFI, åk 4 – 6
- Jordens naturresurser, till exempel vatten, odlingsmark, skogar och mineraler. Var på jorden olika naturresurser finns och hur människors användning av resurserna påverkar landskapet och människans livsmiljöer.
- Klimat- och vegetationszoner samt på vilka sätt klimatet påverkar människans livsmiljöer.
- Utmärkande drag för några natur- och kulturlandskap i Sverige, Europa och världen.
- Namn och läge på geografiska objekt i Sverige, Europa och världen. Ett urval av hav, sjöar, floder, berg, öknar, regioner, länder och städer.
- Hur val och prioriteringar på individ- och samhällsnivå kan påverka miljön och främja hållbar utveckling.
- Några grundläggande orsaker till och konsekvenser av fattigdom och ohälsa, till exempel bristande tillgång till utbildning, hälsovård och vatten. Arbete för att förbättra människors levnadsvillkor, till exempel genom Förenta Nationerna (FN).

BIOLOGI, åk 4 – 6
- Människans beroende av och påverkan på naturen med koppling till naturbruk, hållbar utveckling och ekosystemtjänster. Naturen som resurs och vårt ansvar när vi nyttjar den.

SAMHÄLLSKUNSKAP, åk 4 – 6
- Aktuella samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa.

ENGELSKA, åk 4 – 6
- Berättelser och annan fiktion för barn och unga, även i talad eller dramatiserad form.
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang samt för att anpassa lyssnande och läsning till framställningens form och innehåll.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, ord och fasta språkliga uttryck, grammatiska strukturer samt stavning, i det språk eleverna möter.

Filmen har även relevans inom undervisningsämnena:
BILD
SVENSKA
HEM- OCH KONSUMENTKUNSKAP

GEOGRAFISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Filmen är fiktiv, men i Kalifornien i sydvästra USA finns på riktigt ett område som heter Agua Dulce. Kalifornien är den tredje största och mest folkrika delstaten i USA, med ett varierat landskap med både höga berg, bördiga dalar och torra ökenområden. Namnet ”Agua Dulce” är spanska och betyder ”sötvatten”.

• Titta på kartan och lokalisera Kalifornien! Kan ni hitta Agua Dulce?

• I mitten av och i östra Kalifornien ligger bergskedjan Sierra Nevada. Öster om bergskedjan är landskapet torrare med riktiga ökenområden. Det beror på ett fenomen som kallas *regnskugga*. Vad innebär det?

• Hur påverkar delstatens geografi befolkningsfördelningen? Var ligger de största städerna och varför?

• Varför har så många platser i Kalifornien namn på spanska?

Klimat och naturkatastrofer påverkar vart människor kan leva. Under senare hälften av 1800-talet och fram till 1930-talet migrerade många svenskar till andra länder – framförallt till just USA. En bidragande orsak var missväxt i jordbruket och åtföljande svält. Idag är det fler som migrerar till Sverige, än från Sverige. Människor runt om på jorden tvingas allt oftare lämna sina hem just på grund av att förutsättningarna att leva på platsen har förändrats. Torka kan vara en av orsakerna.

LIVGIVANDE VATTEN

Vi människor består av ungefär 60 procent vatten. Vatten täcker också över 70 procent av jordens yta och är förutsättningen för allt liv på vår planet.

Av allt vatten på jorden finns ca 97 procent i haven som saltvatten. Bara en liten del av jordens vatten, knappt 3 procent, är ”agua dulce” – alltså sötvatten.

• Beräkningar säger att bara 1 procent av jordens sötvatten finns tillgängligt för oss människor. Vart finns det? (Resterande 2 procent av sötvattnet finns i glaciärerna.)

• Tillgången på sötvattnet på jorden är ojämnt fördelat. I Sverige är tillgången på vatten generellt god. Ändå läser vi även här om att jordbruket allt oftare drabbas av torka om sommaren. Varför blir det så?

• Resonera kring vad som kan ha orsakat att floden torkade ut i filmen! Angie skriver till sin morfar att det är uppköparens fel att vattnet sinat. Kan ni hitta orsakssamband som ger henne rätt?

• Redogör för vattnets kretslopp! Vilka tre former ("aggregationstillstånd") kan vatten ha?

KLIMAT OCH VATTEN

Vatten är själva navet i jordens klimatsystem. Effekterna av klimatförändringarna märks också tydligt på just vattnets kretslopp och på väderfenomen kopplade till vatten. Klimatförändringar gör fördelningen av vattnet mer ojämn och oförutsägbar.

• Diskutera och ge exempel på olika konsekvenser av att jordens medeltemperatur höjs!

• Hur påverkar i sin tur till exempel smältande glaciärer jordens hav- och kustområden?

• Hur påverkas jordens sötvattendepåer av stigande hav?

• Vad är golfströmmen och vilken effekt har den på jordens klimat?

Klimatet har alltid förändrats, men de variationer som förr har tagit många tusen år sker nu väldigt snabbt. Forskarna är övertygade om att det är vi människor som är huvudorsaken till de snabba förändringar som vi ser idag. Framförallt vårt användande av fossila bränslen – så som kol, olja och gas – som ökar jordens naturliga växthuseffekt.

• Ta reda på mer om växthuseffekten! Hur fungerar den? Varför är den nödvändig för vårt liv på jorden? Varför ökar växthuseffekten när utsläppen av fossila bränslen ökar?

PLAST

Plast är ett samlingsmaterial för syntetiska olika lätta, beständiga och ofta relativt billiga material som oftast tillverkas av råolja. Produktionen av plast är i flera led knuten till fossila råvaror, med stor miljö- och klimatpåverkan och, som vi ser i filmen, orsakar plast mycket nedskräpning i naturen.

• Vad betyder det att ett material är syntetiskt?

I filmen ligger det slängda vattenflaskor utspritt i naturen. Tyvärr är det en vanlig syn i många länder där dricksvatten i större omfattning säljs på flaska.

En plastflaska i naturen tar ungefär 450 år på sig att brytas ner till mikroplast – och mikroplasten finns i sin tur kvar i hundratals år, eller längre än så.

• Vad är mikroplast? Vart tar det vägen i naturen? Hur kan det hamna i våra kroppar?

Trots att vi har bra kranvatten i Sverige säljs vatten på flaskor även i Sverige, ofta under förevändningen att det är särskilt hälsosamt "källvatten", kanske kolsyrat, smaksatt eller vitaminberikat. Men vattnet har sällan bättre kvalitet än vanligt kranvatten och att handla vatten på flaska är onödigt dyrt och väldigt dåligt för miljön.

• Diskutera på vilka sätt flaskvatten påverkar miljön utöver produktionen och användandet av plast! Varifrån kommer vattnet, hur hamnar det i flaskor och i butiker runt om i landet (eller världen…)? Vem tjänar pengar på det? Varför vill någon köpa det och hur påverkar flaskvattnet våra egna och andras vanor?

• Sverige, som faktiskt var först i världen med pant på glasflaskor år 1885, har idag lag om att PET-flaskor måste ingå i pantsystemet. Syftet med pant är främst att minska avfall och nedskräpning. Förklara hur systemet fungerar! Vad är pant och vad händer med flaskor som pantas?

• En stor del av all plast som produceras och används är just förpackningar. Hur kan man själv bidra till att minska mängden onödig plast?

NATUR OCH EKOSYSTEM

Morfar Paul i filmen verkar arg och irriterad. Man förstår att han har problem av något slag. Men hans relation till geten Catalina visar samtidigt att han har en annan sida; att han egentligen är kärleksfull och empatisk.

• På väldigt kort tid får vi veta mycket – både om en fiktiv men ändå verklighetsanknuten situation – och om personerna som filmen följer. Hur introducerade filmen karaktärerna?

• Varför tror ni att Angies morfar är så irriterad? Vilka ledtrådar i filmen berättar om hans sorger?

Angie är bara ett barn men har förstått att vi måste skydda naturen om vi vill kunna leva och må bra här på jorden. Hennes teckningar visar spirande växtlighet och djur.

Om vattnet försvinner från en plats så försvinner snart livet därifrån. Levande träd och växter ger skugga och temperaturreglering åt markvegetationen och håller jorden på plats med sina rötter samtidigt som de hjälper till att ta hand om vattenmängder vid skyfall och ger mat och boplatser åt djurlivet. När träden dör blir marken sårbar för den brännande solen och när det regnar eller blåser riskerar jordlagret att svepas bort.

• Förklara vad som menas med ekosystem! Ge exempel på hur det större omgivande ekosystmet påverkas när en flod torkar ut! Vad händer till exempel med pollinatörer och andra insekter när växtligheten minskar och hur påverkar det i sin tur grödor och andra djur i närområdet?

• Vad menas med biologisk mångfald?

Forskningen visar att vi människor behöver naturen för att må bra, inte bara praktiskt och fysiskt utan även mentalt.

• Ta reda på hur naturen påverkar vår hälsa!

• Hur skulle vi kunna få in mer natur i våra liv, i skolan, på arbetsplatser och i samhället i stort?

FILM, FANTASI OCH FRAMTID

Det är inte så lätt att återställa en flod med hjälp av vattenslangar. Men runt om i världen pågår på riktigt mängder av insatser för att åstadkomma precis det som Angie och Paul försöker göra. Att återställa floder och våtmarker för att få tillbaka den biologiska mångfalden är högprioriterat i många länder.

• I filmen använder regissören bilradion för att ge oss mer bakgrundshistoria. Titta på KLIPP 1 och diskutera vad nyhetsinslaget mer fyller för funktion!

• Finns det något vattendrag i er närhet? Hur mår vattnet och vad gör man för att säkerställa och skydda ekosystemen som är beroende av det?

• Ge exempel på hur olika vatten (åar, floder, sjöar, hav) hotas och några konsekvenser av de hot de står inför!

I filmen ser – eller föreställer sig – Angie ett moln som en ser ut som en fisk. Fiskmolnet syns också på filmens affisch. Det blir en tydlig symbol för hennes anknytning till platsen, mormors berättelse om moln och regn, hur hennes mormor och morfar träffades, och drömmen om framtiden.

• Angie ser – eller föreställer sig – också en grupp musiker mitt ute i det ödsliga landskapet. Titta på KLIPP 2 och resonera kring om de är riktiga eller fantiserade, och i så fall varför!

• Diskutera vad en symbol kan vara! Vad är en metafor? Vad är en allegori?

• Titta på KLIPP 3 och diskutera vilken känsla musiken i scenen bidrar med! Känns det som att situationen är förtvivlad eller att det kommer kunna ordna sig?

• Kan ni komma på fler inslag i filmen som har en symbolisk mening? Den gula blomman på graven i KLIPP 3 till exempel? (Kan tolkas som en symbol för att det finns hopp – så länge någon fortsätter att tro och kämpa!)

• Översätt och fundera gärna kring meningen av namnen i filmen (staden "Agua Dulce", vattenbolaget "Blue Trout", hjältinnan "Angie", den trogna "Catalina"…)

• Varför tror ni att regissören har valt att huvudpersonen Angie ska vara stum?

• Vad tror ni är regissörens övergripande budskap med filmen?

Festivalliv

Oscarsbidraget *Swimming in the Desert* har visats och prisats på otaliga festivaler.

I Europa har filmen bland annat valts ut till Giffoni, Lucas International Festival of Films for Children and Young People, Gijón International Film Festival, Ale Kino! International Young Audience Film Festival, FICMA – International Environmental Film Festival (vinnare av Best Short Film), Leeds Young People's Film Festival (vinnare av Golden Wings Jury Award) och Stockholm Film Festival Junior.

Länktips!

www.fn.se
www.globalamalen.se
www.globalis.se
www.naturskyddsforeningen.se
www.naturvardsverket.se
www.wwf.se

Se även:
SVT: "Världens uttorkade floder vittnar om pågående klimatkatastrof"

Produktionsuppgifter

Originaltitel: El hombre de Agua Dulce
Regi: Alvaro Ron
Land: Spanien
Speltid: 18 min

Tal: Engelska (samt teckenspråk)
Text: Svenska, engelska
Tillgängliga format: VOD

Mer information, trailer och översikt:
www.smorgasbordpicturehouse.se/pedagog

Extra:
ord, begrepp och glosor

Efter att ha samtalat om filmen bör eleverna kunna redogöra för innebörden av orden nedan. Testa kunskaperna genom att fördela och förklara begreppen i grupper eller låt eleverna redogöra för några av dem skriftligt.

Aggregationsform
Allegori
Biologisk mångfald
Demografi
Ekosystem
Erosion
Flodbädd
Fossila råvaror
Golfströmmen
Grundvatten
Hållbar konsumtion
Hållbar produktion
Klimat
Kretslopp
Metafor
Migration
Mikroplast
Naturresurs
Pant
Plast
Privatisering
Regnskugga
Symbol
Syntetisk
Sötvatten
Urbanisering
Växthuseffekt
Växthusgas
Ökenspridning

I filmen pratas tydlig engelska. Gå gärna igenom glosor från filmen! Skriv handlingsreferat av filmen eller gör muntliga presentationer av till exempel karaktärerna, platsen eller tematiken.

Notera att filmen finns tillgänglig med såväl svenska som engelska undertexter.

alla	everyone
brunn	well
därför	because
flaska	bottle
flod	river
flytta	move
förstå	understand
försvinna	disappear
get	goat
gravsten	headstone
kontor	office
lada	barn
lägereld	campfire
mer	more
mindre	less
moln	cloud
morfar	grandfather (“grandpa”, “pop”,)
mormor	grandmother (“grandma”, “gram”)
regnbåge (fisk)	steelhead trout
slang	hose
slösa	waste
stum	mute
säkerhetsbälte	seatbelt
teckenspråk	sign language
tjänst	favor
torka	drought
törstig	thirsty
uppdrag	quest
upptagen	busy
veterinär	veterinary
ärenden	errands
öring (fisk)	trout

Hitta uttryck i filmen (eller utifrån glosorna) och diskutera hur de kan översättas till svenska!

Till exempel:

At the end of the day

Förslag:
Till syvende och sist
När allt kommer omkring

Lyssna efter oregelbundna verb!
I filmen förekommer till exempel:

catch, caught, caught
drive, drove, driven
go, went, gone
know, knew, known
say, said, said
sell, sold, sold
think, thought, thought

Fyll i saknade ord. Se om filmen och lyssna, eller jobba först med glosorna och verben!

(Om du kopierar texten nedan till ett eget dokument eller egen webbsida, så slipper du få med svarsorden i rosa!)

Grandma said she _____caught_____ it
fångade

They wound up _____sharing_____ it over a campfire
dela

_____The more_____ money they made, _____the less_____ water there was.
Ju mer desto mindre

Most of the animals started _____disappearing_____.
försvinna

A lot of people _____thought_____ there was no hope,
trodde

Sorry Paul, we´re _____too_____ busy today.
för

She _____would_____ do the same for me.
skulle

Of course, not _____everyone_____ will understand.
alla

Yeah, they went in that _____direction_____.
riktning